

ВІДГУК

офіційного рецензента

кандидата медичних наук, доцента **Морозової Ольги Віталіївни**
на дисертаційну роботу **Ворони Романа Миколайовича**
«Оптимізація лікування та профілактики атонічних післяпологових
кровотеч з упровадженням інноваційних методик гемостазу»
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Акушерство і гінекологія»)

Науковий керівник: доктор медичних наук, професор кафедри
акушерства і гінекології Національного університету охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика **Голяновський Олег Володимирович**.

Актуальність обраної теми дисертації

Післяпологові кровотечі (ППК) залишаються однією з найбільш актуальних проблем сучасного акушерства, оскільки займають провідне місце у структурі материнської захворюваності та смертності. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, ППК є причиною близько 25–30% усіх випадків материнської смертності у світі. Частота їх виникнення становить 5–10% усіх пологів, причому у 1–3% випадків кровотечі мають масивний характер і супроводжуються розвитком тяжких ускладнень, зокрема геморагічного шоку та коагулопатії.

Основною причиною післяпологових кровотеч є атонія матки, однак розвиток цього ускладнення має мультифакторний характер і визначається сукупністю причин відповідно до концепції «4Т» (Tone, Tissue, Trauma, Thrombin). Швидке прогресування крововтрати та складність ранньої клінічної оцінки її об'єму обумовлюють необхідність впровадження об'єктивних методів діагностики та своєчасного застосування ефективних лікувальних заходів.

Незважаючи на впровадження сучасних протоколів, що включають утеротонічну терапію, застосування транексамової кислоти та механічні

методи гемостазу, проблема ефективного контролю післяпологових кровотеч залишається до кінця невирішеною. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває пошук нових патогенетично обґрунтованих методів профілактики та лікування ППК, спрямованих на зниження об'єму крововтрати, частоти ускладнень і покращення результатів акушерської допомоги. Вирішення даних питань і стало метою дисертаційного дослідження аспіранта Ворони Р. М.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема дисертаційної роботи Ворони Р.М. узгоджується з науково-дослідними планами профільних кафедр та наукових установ у галузі охорони здоров'я, що реалізують комплексні програми з вивчення удосконалення тактики ведення пологів та профілактики акушерських ускладнень.

Дисертаційна робота є фрагментом наукового-дослідної теми кафедри акушерства і гінекології НУОЗУ імені П. Л. Шупика «Оптимізація лікування та профілактики атонічних післяпологових кровотеч з упровадженням інноваційних методик гемостазу» (№ держреєстрації 0122U002407). Аспірант є співвиконавцем зазначеної НДР.

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації. Структура дисертаційної роботи складається з анотації, вступу, огляду літератури, розділу з описом матеріалів, методів дослідження та методики проведення кесаревого розтину, чотирьох розділів з викладенням результатів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 115 сторінках друкованого тексту, виклад матеріалу логічний та структурований, з дотриманням всіх вимог академічної доброчесності та доказової медицини. Матеріал дисертації ілюстровано 8 таблицями та 5 рисунками. Список використаних джерел включає 169 найменувань вітчизняної та зарубіжної літератури. Дисертація оформлена у вигляді рукопису, державною мовою.

Оформлення дисертаційної роботи відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.02.2017 року.

Розділ 1 дисертаційної роботи присвячений сучасним уявленням про післяпологові кровотечі як одну з провідних причин материнської захворюваності та смертності. Дисертантом проведено ґрунтовний аналіз актуальних вітчизняних і зарубіжних наукових публікацій щодо етіології, патогенезу, класифікації післяпологових кровотеч, а також сучасних підходів до їх профілактики та лікування. Особливу увагу приділено аналізу ефективності медикаментозних і механічних методів гемостазу. Розділ у повній мірі відображає стан наукової проблеми, чітко окреслює невирішені питання та обґрунтовує доцільність проведення власного дослідження.

Розділ 2 дисертаційної роботи присвячений клінічній характеристиці обстежених пацієнток та методам дослідження, що використовувалися в ході виконання роботи. У розділі детально представлено характеристику клінічних груп, визначено критерії включення та виключення, а також обґрунтовано розподіл пацієнток на групи і підгрупи відповідно до мети та завдань дослідження. Автором логічно і послідовно викладено дизайн дослідження (проспективне рандомізоване контрольоване), що забезпечує відтворюваність отриманих результатів і свідчить про належний рівень володіння методологією наукового дослідження.

Третій розділ дисертаційної роботи присвячений аналізу результатів власних клінічних досліджень групи профілактики післяпологових кровотеч після вагінальних пологів. Автором продемонстровано вплив застосування вакуумної системи низького тиску на зменшення об'єму крововтрати та частоти розвитку атонічних післяпологових кровотеч у пацієнток групи високого ризику. Отримані результати є статистично обґрунтованими та становлять наукову основу для формування висновків.

Четвертий розділ присвячений аналізу ефективності застосування вакуумної системи низького тиску як методу другої лінії гемостазу при рефрактерній атонічній післяпологовій кровотечі. Проведено порівняльний

аналіз із балонною тампонадою матки, що дозволило оцінити ефективність різних підходів до досягнення гемостазу. У розділі обґрунтовано клінічну доцільність використання ВСНТ, показано її вплив на швидкість зупинки кровотечі, зменшення об'єму крововтрати та зниження потреби в інвазивних втручаннях.

П'ятий розділ дисертаційної роботи присвячений оцінці ефективності профілактичного застосування вакуумної системи низького тиску при кесаревому розтині у пацієнток групи високого ризику розвитку інтра- та післяопераційних кровотеч. Встановлено, що застосування ВСНТ у поєднанні зі стандартною утеротонічною терапією сприяє зниженню об'єму інтраопераційної та ранньої післяопераційної крововтрати, зменшенню частоти ускладнень та покращенню перебігу післяопераційного періоду.

Шостий розділ присвячений аналізу та узагальненню результатів власних досліджень з метою обґрунтування диференційованого підходу до профілактики та лікування післяпологових кровотеч залежно від клінічного сценарію. Запропоновано удосконалений алгоритм застосування вакуумної системи низького тиску, який дозволяє оптимізувати тактику ведення пацієнток, підвищити ефективність гемостатичних заходів та знизити ризик розвитку тяжких ускладнень.

Розділ аналізу та узагальнення результатів роботи підсумовує основні результати дослідження, містить їх порівняльний аналіз із сучасними даними літератури та підтверджує наукову і практичну значущість отриманих результатів. Сформульовані дисертантом висновки та практичні рекомендації є обґрунтованими та логічно випливають із результатів проведеного дослідження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 8 статей, усі в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України,

6 із них з індексацією Scopus, 1 стаття Scopus Q1 d International Journal of Gynaecology and Obstetrics Q1 від FIGO.

Основні положення дисертації були представлені на пленумі ГО «Асоціації акушерів-гінекологів України» та науково-практичній конференції з міжнародною участю «Акушерство, гінекологія, репродуктологія: сьогодення та перспективи» (м. Ужгород, 2-3 жовтня 2025 року).

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість

У дисертаційній роботі вперше на підставі проспективного рандомізованого контрольованого дослідження проведено комплексну оцінку ефективності застосування вакуумної системи низького тиску у профілактиці та лікуванні післяпологових кровотеч у різних клінічних сценаріях (вагінальні пологи, рання атонічна післяпологова кровотеча, кесарів розтин).

Вперше обґрунтовано доцільність використання вакуумної системи низького тиску як ефективного методу профілактики післяпологових кровотеч у пацієнток групи високого ризику, що дозволяє знизити частоту розвитку атонічних кровотеч та об'єм крововтрати.

Вперше в порівняльному аспекті (рандомізовано) вивчено ефективність вакуумної системи низького тиску та балонної тампонади матки як методів другої лінії гемостазу при рефрактерній атонічній післяпологовій кровотечі, що дозволило визначити переваги вакуум-індукованого механізму гемостазу в досягненні швидкого контролю кровотечі.

Удосконалено підходи до профілактики інтра- та післяопераційних кровотеч при кесаревому розтині шляхом включення вакуумної системи низького тиску до комплексу стандартної утеротонічної терапії, що сприяє зменшенню об'єму крововтрати та частоти ускладнень.

Доповнено наукові дані щодо патогенетичних механізмів гемостазу при застосуванні негативного тиску в порожнині матки, зокрема його впливу на

скоротливу активність міометрія, зменшення об'єму порожнини матки та ефективність компресії судин.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів забезпечується чітким дизайном дослідження, достатнім обсягом вибірки, використанням сучасних клінічних і статистичних методів аналізу, об'єктивною оцінкою об'єму крововтрати (гравіметричний метод), а також відповідністю отриманих даних сучасним уявленням доказової медицини та рекомендаціям Всесвітньої організації охорони здоров'я та FIGO.

Отримані результати є достовірними, логічно узгодженими між собою, мають теоретичне і практичне значення та можуть бути використані для подальшого розвитку наукових досліджень і вдосконалення клінічних протоколів ведення післяпологових кровотеч.

Сформульовані дисертантом наукові положення, висновки та практичні рекомендації є обґрунтованими, зваженими та ґрунтуються на сучасних принципах доказової медицини. Дисертаційне дослідження було схвалено Комісією з питань біоетичної експертизи та етики наукових досліджень при Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

Оцінка рівня виконання поставленого наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі Ворони Р. М., є обґрунтованими, базуються на достатньому обсязі власних клінічних досліджень і підтверджені адекватним медико-статистичним аналізом, виконаним із застосуванням сучасного програмного забезпечення. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні з дотриманням принципів доказової медицини, а отримані результати є достовірними, відтворюваними та можуть бути екстрапольовані на генеральну сукупність. Сформульовані автором висновки та практичні рекомендації логічно випливають із результатів дослідження та повністю розкривають поставлені завдання.

Практичне значення отриманих результатів.

Результати проведеного дослідження мають важливе практичне значення для підвищення ефективності профілактики та лікування післяпологових кровотеч, зниження частоти геморагічних ускладнень і покращення результатів акушерської допомоги.

На підставі отриманих даних обґрунтовано доцільність застосування вакуумної системи низького тиску як ефективного методу профілактики післяпологових кровотеч у пацієток групи високого ризику після вагінальних пологів, що дозволяє зменшити об'єм крововтрати та частоту розвитку атонічних кровотеч.

Доведено ефективність використання вакуумної системи низького тиску як методу другої лінії гемостазу при рефрактерній атонічній післяпологовій кровотечі, що може бути альтернативою балонній тампонаді матки та сприяє швидшому досягненню гемостазу, зниженню потреби у додаткових інвазивних втручаннях і трансфузійній терапії.

Встановлено ефективність профілактичного застосування вакуумної системи низького тиску при кесаревому розтині у пацієток групи високого ризику, що сприяє зниженню об'єму інтра- та післяопераційної крововтрати, частоти післяопераційних ускладнень та покращенню перебігу раннього післяопераційного періоду.

Запропоновано диференційований алгоритм застосування вакуумної системи низького тиску залежно від клінічного сценарію (профілактика після вагінальних пологів, лікування атонічної кровотечі, кесарів розтин), що дозволяє стандартизувати підходи до ведення пацієток та підвищити ефективність гемостатичних заходів.

Впровадження об'єктивних методів оцінки об'єму крововтрати (гравіметричний метод) сприяє більш точній діагностиці післяпологових кровотеч та своєчасному прийняттю клінічних рішень.

Результати дослідження впроваджені у практичну діяльність акушерських стаціонарів клінічних баз та можуть бути рекомендовані для широкого застосування у закладах охорони здоров'я, що надають акушерську допомогу.

Отримані дані можуть бути використані при розробці та удосконаленні клінічних протоколів ведення післяпологових кровотеч, а також у навчальному процесі для підготовки лікарів-акушерів-гінекологів, інтернів та студентів медичних закладів вищої освіти.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. При детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) не було виявлено.

Зауваження і побажання щодо змісту та оформлення дисертації.

Зауважень принципового характеру немає. Серед несуттєвих недоліків можна виділити наступні:

1. Окремі таблиці та рисунки містять значний обсяг цифрового матеріалу. З метою покращення сприйняття результатів доцільним було б у ряді випадків узагальнити або компактніше подати числові дані в тексті.

2. Оформлення роботи загалом відповідає встановленим вимогам, однак у поодиноких випадках зустрічаються стилістичні та редакційні неточності, які не мають принципового характеру та можуть бути усунені при підготовці роботи до друку.

Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не зменшують її наукової новизни та практичної значущості і не ставлять під сумнів обґрунтованість отриманих результатів та сформульованих висновків.

У порядку дискусії бажано почути відповідь на кілька питань:

1. В яких клінічних ситуаціях Ви б віддали перевагу балонній тампонаді, а не вакуумній системі?

2. Наскільки результати Вашого дослідження можна екстраполювати на заклади різного рівня надання медичної допомоги?

Висновок

Дисертаційна робота Ворони Р. М. на тему «Оптимізація лікування та профілактики атонічних післяпологових кровотеч з упровадженням інноваційних методик гемостазу», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є завершеною науковою працею, що виконана дисертантом особисто, має значну наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У роботі вирішено актуальну науково-практичну проблему сучасного акушерства та гінекології, що полягає в оптимізації профілактики та лікування післяпологових кровотеч з метою зниження частоти геморагічних ускладнень, об'єму крововтрати та покращення результатів акушерської допомоги. Отримані результати ґрунтуються на достатньому обсязі власних клінічних досліджень, є достовірними, статистично обґрунтованими та підтвердженими сучасними методами аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні диференційованого підходу до профілактики та лікування післяпологових кровотеч із використанням вакуумної системи низького тиску залежно від клінічного сценарію (вагінальні пологи, рання атонічна кровотеча, кесарів розтин), ступеня ризику розвитку кровотечі та відповіді на стандартну медикаментозну терапію. Практичне значення роботи підтверджується можливістю впровадження отриманих результатів у клінічну практику акушерських стаціонарів різного рівня, а також у навчальний процес підготовки лікарів-акушерів-гінекологів.

Висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи логічно випливають з отриманих результатів, є науково обґрунтованими та мають вагомим практичне значення. Рівень виконання поставленого наукового завдання та рівень оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності відповідають вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії

та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, актуальним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. (редакція від 12.07.2019 р.), що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота за змістом, обсягом, структурою та науковим рівнем відповідає вимогам чинних нормативних документів, що регламентують підготовку та захист дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», а її автор заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня.

Офіційний рецензент:

кандидат медичних наук, доцент

кафедри акушерства і гінекології

НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Морозова

Морозова О. В.

